

ARTON

#artfonpost

POST

N°1

artonistanbul.com

Eylül | September 2018 Özel Sayı | Contemporary İstanbul | Special Edition

**ENVANTER: EŞYANIN TABİATI
VE ŞEHRİN AURASI**

**INVENTORY: THE NATURE OF
OBJECTS AND THE AURA OF THE CITY**

**ALİ ELMACI:
KAN GÖRÜNCE RÜYA BOZULUR**

**ALİ ELMACI:
BLOOD SPOILS THE DREAM**

**KANAVASI İSTANBULLU
BİR SANATÇI: MİTHAT ŞEN**

**MİTHAT ŞEN: A CANVAS
ROOTED IN İSTANBUL**

**HATIRLAMA VE HATIRLATMA
ÜZERİNE BİR SERGİ: 99 KARE**

**AN EXHIBITION ON REMEMBERING
AND REMINDING: 99 SQUARE**

**EVREN SUNGUR "DELİLER TRENİ" | SANAT ESERİNE NASIL BAKARIZ? | BURCU ERDEN HEYKELLERİNDE AHŞABIN DEVİNİMİ
CI'18 SEÇKİSİ | MİMARİ BİRİMLERLE BİÇİMLENEN TOPRAK: CANAN DAĞDELEN'İN PORSELEN OBJELERİ**

Kapak görseli | Cover image: MİTHAT ŞEN 'İlli. İstif' Serisinden Heykel 7 | Sculpture from the Series "İsti İll.f" 7, 2018 Detay | Detail

**EVREN SUNGUR "MADNESS TRAIN" | HOW DO WE PERCEIVE A WORK OF ART? | THE MOTION OF WOOD IN BURCU ERDEN'S
SCULPTURES | SELECTION FROM CI'18 | ARCHITECTURAL UNITS SHAPED WITH CLAY: PORCELAIN OBJECTS OF CANAN DAĞDELEN**

E D İ T Ö

Art On İstanbul olarak zamanın ve zeminin değişkenliğini biliyor; içinde bulunduğumuz koşulların bilincinde, sanatçılarımız ve ekibimizle, inancımızı ve umudumuzu yüksek tutarak var gücümüzle çalışmaya devam ediyoruz. Büyük bir heyecanla başladığımız yeni sanat sezonunda sizlerin desteği, gayretimizin kesintisiz sürmesi için son derece anlamlı.

Bu gazeteyi, Art On İstanbul'un sezon programını daha yakından takip edebilmemiz için hazırladık. Sezona, Erdal İnci, Çağrı Taşkın ve Serkan Kaptan'ın oluşturduğu sanatçı kolektifi Oddviz'in *Envanter* sergisi ile başladık. Bir yılı aşkın kolektif bir çalışmanın şaşırtıcı ve heyecan verici sonuçları, teknolojinin sanatsal dönüşümüne yetkin bir örnek sunuyor.

Kasım-Aralık aylarında gerçekleştireceğimiz 99 Kare sergisi, Sezer Tansuğ'un 1993'te başladığı "Cumhuriyetin Değerleri" projesini güncel katılımlarla tamamlıyor. Yakın Türk sanat tarihini merkeze alan, uzun süre konuşulacak bu sergide, sanatçıların Cumhuriyetin kültür hayatına katkıda bulunmuş kişilere getirdiği yorumları izleyeceğiz.

Bir galerici için en heyecan verici şeylerden biri, yetkin bir sanatçının yeni malzemeleri dönüştürürken yaşadığı deneyimi paylaşmak olmalı. 2019'un ilk sergisinde, Mithat Şen'in "İstif" serisinden deri işlerini 3 boyuta taşıdığı mermer heykellerini, "Beden" serilerinden baskılarıyla birlikte göreceğiz.

As Art On İstanbul we are aware how unstable and everchanging times are. We acknowledge the conditions we're in and with our artists and our team we continue to work as hard as we always have with our hopes and beliefs. Your support is integral for our efforts to persist in the new season of art.

We created this post for you to be able to follow Art On İstanbul's seasonal program. We started the season with Erdal İnci, Çağrı Taşkın and Serkan Kaptan's Oddviz's new exhibition *Inventary*. The exciting and surprising results of a year long collective work, exemplifies the transformation of technology to art.

99 Square exhibition that we will have in November-December completes Sezer Tansuğ's "Values of The Republic" project that he started in 1993 with contemporary additions. At the exhibition that centralises recent history of Turkish art that will be talked after for long time, will show the interpretations of artists regarding people that have contributed to the cultural life of The Republic.

One of the most exciting things for a gallerist is to share the experience of a competent artist transform new materials. For the first exhibition of 2019 we will see Mithat Şen's marble sculptures that he transformed from his leather work of the "İstif" series alongside prints from his "Body" series.

Sergisi ve kitabı ile tatmin ve memnun olduğumuz *Parça Bütün* projesinin ikinci ayağı için hazırlıklarımız sürüyor. Art On ailesine katılmasıyla enerjimizi arttıran Ali Elmacı'nın Mart ayında gerçekleşecek kişisel sergisi *Kan Görünce Rüya Bozulur* ile Ali'nin harikalar diyarını izleyiciye bir deneyim olarak yaşatmak için sürprizli bir sunum hazırlıyoruz. Heykel alanında ahşap malzemeyi sıcak ve evcil halinden çıkarıp gerilimli ve dinamik bir biçimde kurduğu özgün üslubu dikkat çeken Burcu Erden'in figürlerini, kişisel sergisinde ilk kez toplu halde göreceğiz. Sezonun son sergisi, bu sene ilk defa başlattığımız İlk Kişisel Sergi Açık Çağrısı'nın sonucuyla belli olacak.

Art On İstanbul olarak, fikri yapı, soyutlama, form ve teknik çeşitlilik bakımından müthiş bir görsel zenginliği ortaya çıkaran sanatçılarımızın eserlerini bu yıl da Contemporary İstanbul sanat fuarında siz değerli sanat izleyicileriyle buluşturmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bu vesile ile konvansiyonel bir hayatı ve beraberinde getireceği bütün konforu reddederek yaratıcı zihninin, özgür ve özgün düşüncesinin peşinde ilerleyen ve yığınlaşmaya kapılmadan üretmeye devam eden sanatçılarımıza ve onlara destek olan sanat izleyicilerine ve emekçilerine yürekten teşekkür ediyoruz.

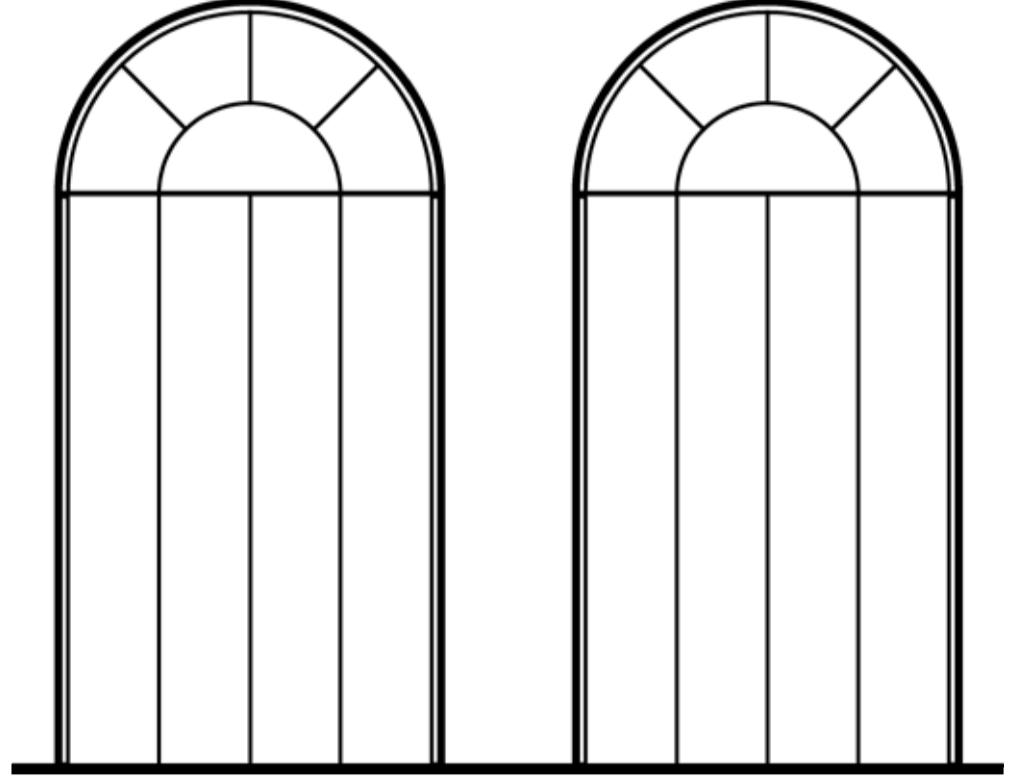
*Sevgiyle,
Gökşen Buğra
Direktör*

Organisations are continuing for the second volume of the Part Whole project that we were very satisfied and with both as an exhibition and a publication. With Ali Elmacı's addition to the Art On family he raised our energy and his new solo exhibition *Blood Spoils the Dream* and Ali in *Wonderland* will be presented to the viewer in an exciting new presentation. We will see Burcu Erden's wood figures all together for the first time in her solo exhibition. Her figures have an authentic way of transforming wood's warm and cosy feeling to a tense and dynamic feel. The last exhibition of the season will be determined by the result of the First Solo Show Open Call we started this season.

As Art On İstanbul we are proud to present our artists who create amazing visual richness with their structural, abstract, figurative and technical variety that can be seen at Contemporary İstanbul this year.

We would like to thank our viewers and art lovers, especially our artists who have rejected a conventional lifestyle and all the comfort that comes with it to follow their unique and limitless thought without every shying away from creating.

*All the best,
Gökşen Buğra
Direktör*

ART ON İSTANBUL

Ekip | *Team*

Kurucular | *Founders*
Nil Duran, Oktay Duran

Direktör | *Director*
Gökşen Buğra

İletişim & Tasarım
Communication & Design
Ozan Uzun

Sanatçı İlişkileri | *Artist Liaison*
Selin Akın

Arşiv | *Archive*
Azra İşmen

Asistan | *Assistant*
Ali Duran

Lojistik | *Logistics*
Timuçin Işidi

Yardımcı Hizmetler | *Assistant Services*
Kevser Özkara

© Art On İstanbul, 2018.

Art On İstanbul
Meşrutiyet Caddesi Oteller Sokak
Hanif Binası No: 1A
Tepebaşı, Beyoğlu, İstanbul
T +90 212 259 15 43
www.artonistanbul.com

ART ON POST

Editör | *Editor*
Gökşen Buğra

Tasarım | *Design*
Ozan Uzun

Çeviri | *Translation*
Selin Akın, Meltem Erkmen

Düzeltiler | *Proofreading*
Gökşen Buğra, Selin Akın

Fotoğraflar | *Photographs*
Kayhan Kaygusuz

Baskı ve Cilt | *Print and Binding*
Saner Matbaacılık
Litrosyolu 2. Matbaacılar Sitesi 2BC3/4
Topkapı, İstanbul Tel: (0212) 674 10 51
http://www.sanermatbaacilik.com/

20-23.09.2018 tarihleri arasında gerçekleşen Contemporary İstanbul Çağdaş Sanat Fuarı için Art On İstanbul tarafından basılmıştır. (2.000 adet)

Published by Art On İstanbul on the occasion of Contemporary İstanbul Art Fair dated 20-23.09.2018. (2.000 copies)

Kaynak gösterilerek yapılacak alıntılar ve seçili görsel malzeme dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

No part of this catalogue may be reproduced in any way or by any means without permission in writing from publisher, except by reviewer who may quote brief passages and use selected visual material in a review.

instagram.com/artonistanbul

twitter.com/artonistanbul

facebook.com/artonistanbul

QR: artonistanbul.com

CONTEMPORARY ISTANBUL

20-23.09.2018

HÜSEYİN AKSOYLU

AHMET ÇERKEZ

ALİ ELMACI

CANAN DAĞDELEN

BURCU ERDEN

ODDVIZ

OLCAY KUŞ

ONUR MANSIZ

ERMAN ÖZBAŞARAN

NİLHAN SESALAN

EVREN SUNGUR

MİTHAT ŞEN

OLGU ÜLKENCİLER

SENCER VARDARMAN

Istanbul Kongre Merkezi
Istanbul Congress Center

B1-402

ART
ON

KANAVASI İSTANBULLU BİR SANATÇI: MİTHAT ŞEN

Röportaj Meltem Erkmen

Mithat Şen ile çocukluğu, eğitimi, coğrafyaya dair düşüncesi, işlerinin zihinsel arka planı ve üretim biçimleri üzerine konuştuk.

Mithat Şen, 1966

Siz nasıl bir çocuktunuz? Gerçekten çocuk oldunuz mu?

(Kahkaha) Hayır, çocuk diye bilinen şeyden olmadım. Sokakta oyun nedir, sokakta oynanan oyunlar nedir, hiç bilmem. İçinde yaşadığım ve büyüdüğüm evin insanların faaliyetlerine katılabildiğim kadar katılıp o çerçevede görgü ve bilgi sahibi oldum. İnsanların bazı şeyleri bilmediğini ve benim bilir olduğumu da daha sonradan fark ettim. Evdeki beni büyüten yaşlı kadınların içinde bulunduğu faaliyetler, benim faaliyet alanlarımdı. Bir de onun dışında kitap okurdum; daha çok da ansiklopedi okurdum. Ben, meraklı bir çocuktum ama sokağa veya oyuna değil; nereden kaynaklandığını bilmediğim bir meraka sahiptim. O zamanlar da kumaş, düğme, malzeme çeşitlerine dair bir merakım vardı. Evde beni büyüten kadınlar birtakım elbiseler diker ve diktirirlerdi; o giysilerde kullanılan çeşitli kumaşların ve farklı malzemelerin yan yana gelişlerine dair bir malumat sahibi oldum; somut bir bilgi olmasa da bir fikrim vardı.

Babaanneler, anneanneler, teyzeler ile geçen bir çocukluktan sonra askerî lise eğitimi sert bir değişim oldu mu? Askerî eğitimin yaşamınıza ve işlerinize yansımından bahsedebilir misiniz?

Askerî lise, rasyonel olan, gerçekten tasarlanmış ve niçin neyin eğitiminin verildiğinin belli olduğu bir okuldu. Şimdi nasıldır askerî liseler, bilmiyorum. Ben Deniz Lisesi okudum; daha sonra Deniz Harp Okulu okudum. Deniz Lisesi'nde üç sene okunan matematiğin niye o kadar ağır olduğunu sorduğumda, Harp Okulu'nda "akışkanlar mekaniği" diye bir ders okuyacağım izahat olarak açıklandı. Daha sonradan anladım ki hakikaten öyle bir matematik olmasa, öyle bir alanda sizin herhangi bir şey okumanız mümkün değil.

Tatbiki'de gördüğünüz eğitimin hayatınıza ve sanatınıza nasıl bir etkisi oldu?

Harp Okulu'ndan ayrıldıktan sonra okuduğum Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu'nda neyin niçin yapıldığı belli değildi; bu benim içimde derin şüpheler ve kuşkular uyandırmıştı o zaman. Onun için de Tatbiki'nin benim için en büyük yararlılığı, temel sanat eğitimini Mümtaz İşingör Hoca'dan ve genel resim yapma tekniklerine dair dersi Mustafa Pilevneli'den

almam oldu. Estetiğe, resme, resmin elemanlarına, resmin elemanlarının birbiriyle olan ilişkisine veya bir sanatçı olmanın gereğine dair herhangi bir donanımı sağlayacak bir yapıya sahip olmadan mezun oldum. Kendi merakım sayesinde geliştirdim. Bu, zaten birçok öğrenci için böyledir; güzel sanatlar fakültelerinden mezun olanların hepsi sanatçı olmaz fakat bir ihtimal vardır, sanatsever olabilirler.

Sanat nasıl öğretilir, sanatı kim öğretir, ya da sanat öğrenilen/öğretilen bir şey midir?

İsrarla, sabırla ve çabayla öğrenilebilir bir şeydir. Bu öğrenilir de yapılabilir mi bilmiyorum; bunu yapamayanlar eleştirmen oluyorlar tabii, biliyorsun (kahkaha). Öyle denir, bu benim lafım değil. Biraz gaddarca bir laf ama öyledir. Öğrenilebilir elbette fakat çok zor, tıp fakültesinden de her çıkan doktor olmaz. Zor bir şey.

Siz kendi kendinize ne öğrettiniz ya da kimden ne öğrendiniz?

Ben görmeyi ve soyutlamayı öğrendim kendi kendime ve daha okuldayken farkında olmadığım birtakım şeyleri okuldan sonra, belki de okulun son zamanlarında öğrendim. Yaptığım işi nasıl temellendireceğimi merak ediyordum çünkü bu öyle bilimsel bir geleneğe sahip bir iş değil. Bir geleneği var ama Batı anlamında bir geleneği var, halbuki ben Batılı bir insan değilim. Şu anda Türkiye'de insanların yaptıkları gibi, onlar da Batılı falan değil, gibi yapmakla Batılı olunmuyor. Türkiye'deki insanların düşündüklerinin aksine bütün medeniyetlerin ciddi olarak dinsel yapılanma destekleri vardır ve din, medeniyetleri kendi içlerinde biçimler. Medeniyetler de o dinleri biçimler ve birtakım yeni yollar doğar. Büyük Britanya'nın bir süre Katolik olması daha sonra da Anglikan Kilisesine dönmesi veya Almanya'nın Luteryen, Protestan olmasının gerekçeleri vardır. İran, Şii olurken Türkiye'nin Sünni olmasının gerekçesi vardır ve bunların ikisi de onların kurdukları medeniyetlerle ilintilidir. Din ve medeniyetinki uzak ilişkiler değildir, çok sıkı ilişkilidir. 19. yüzyılın içinde oluşan milliyetler kavramı ve daha sonra her milletin kendi kurtuluş savaşını yapmasından önce, milliyetlerinden daha baskın olarak insanları bir arada tutan, din üstünden birlikleridir. Biz, Türkiye'de laik dahi olsak, içinde bulunduğumuz dinsel yapının etkisi altındayız,

bunu kültürel olarak söylüyorum. İstedığınız kadar bunu reddedin. Marksist anlamda bir üst yapı bir de alt yapı var; alt yapı, ekonomi ve diğer şeylerken üst yapı, kültürel yapıdır, bunların da en üstü sanattır. Bunu daha sonra anlatacağım bir şeyin altyapısını oluşturmak için anlatıyorum, yoksa sosyoloji dersi vermek için değil. Sizin seküler olmanız buna etki etmese bile, oradaki dinsel yapı, sizi yine de alttan alta etkiliyordu. En azından seküler olmanızı sağlaması bakımından, diyalektik bağlamda, karşıtı bağlamında etkiler. Geriye dönersek, kendi yaptığım işi temellendirme anlamında bütün bunları düşünmeme vesile olan şey, ben Avrupalı bir adam değilim, ki Avrupalı olsam bu, farkında olmadan bilgime geçirdi. Ne diyorum, Akdenizlilik diye bir şey, Baltıklılık diye bir şey... Demek ki birtakım karakterler var coğrafyaya göre, siz ister reddedin ister reddetmeyin, böyle birtakım farklılıklar var. Burada tüketim alışkanlıklarından ziyade sanat yapmaktaki farklılıklarından bahsediyorum. Peki bu coğrafyanın farkı ne ve bu nasıl temellendirilir, bu resimde nasıl gözükür? Veya yaptığımız sanatta bunu bu şekilde anlatmadan nasıl farkı yaratırsınız? Benim İstanbullu veya bu coğrafyalı, Anadolu'yu alalım, buralı olarak ve böyle bir geçmişten gelecek yani 600 senelik bir imparatorluk, Roma'nın, Bizans'ın ve Osmanlı'nın başkenti olmuş bir şehirdir olarak yapacağım sanatın nasıl olması gerektiğine dair temellendirilmiş bir kanavaya sahip olmam gerekiyordu. Bu soruyu neden soruyorum, az önce anlattığım gibi ben Deniz Lisesi ve Harp Okulu'ndan gelmiş bir adam olarak rasyonel bir adamım. Duygularla hareket edelim; Almanya'da Fluxus olmuş, öbür tarafta Tinguely mekanik heykeller yapıyor, işte New York'ta Pop Art yapıyor, işte deme durumum yok. Burada ne yapacağız biz bunun karşılığında? Soru rasyonel olarak buydu.

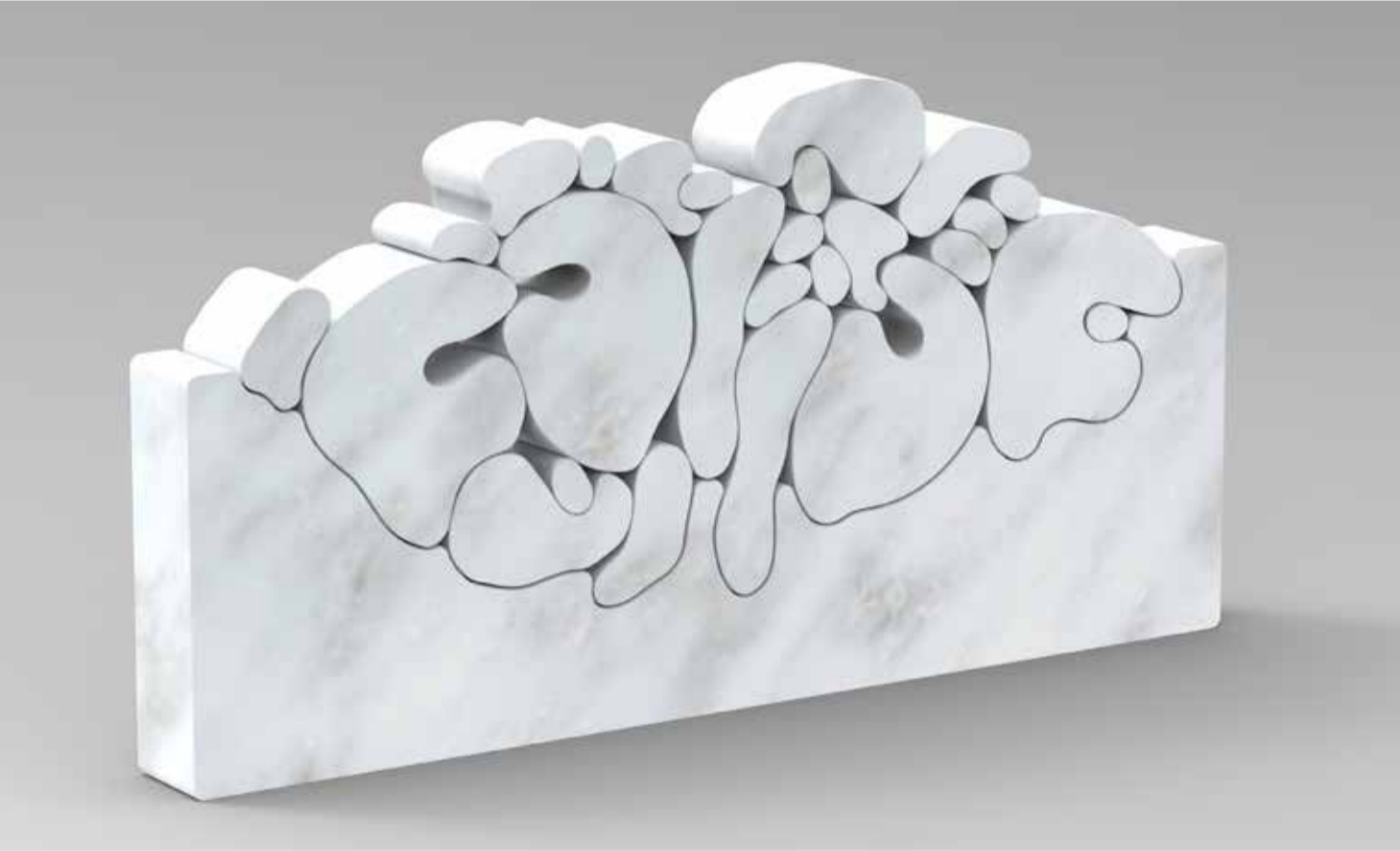
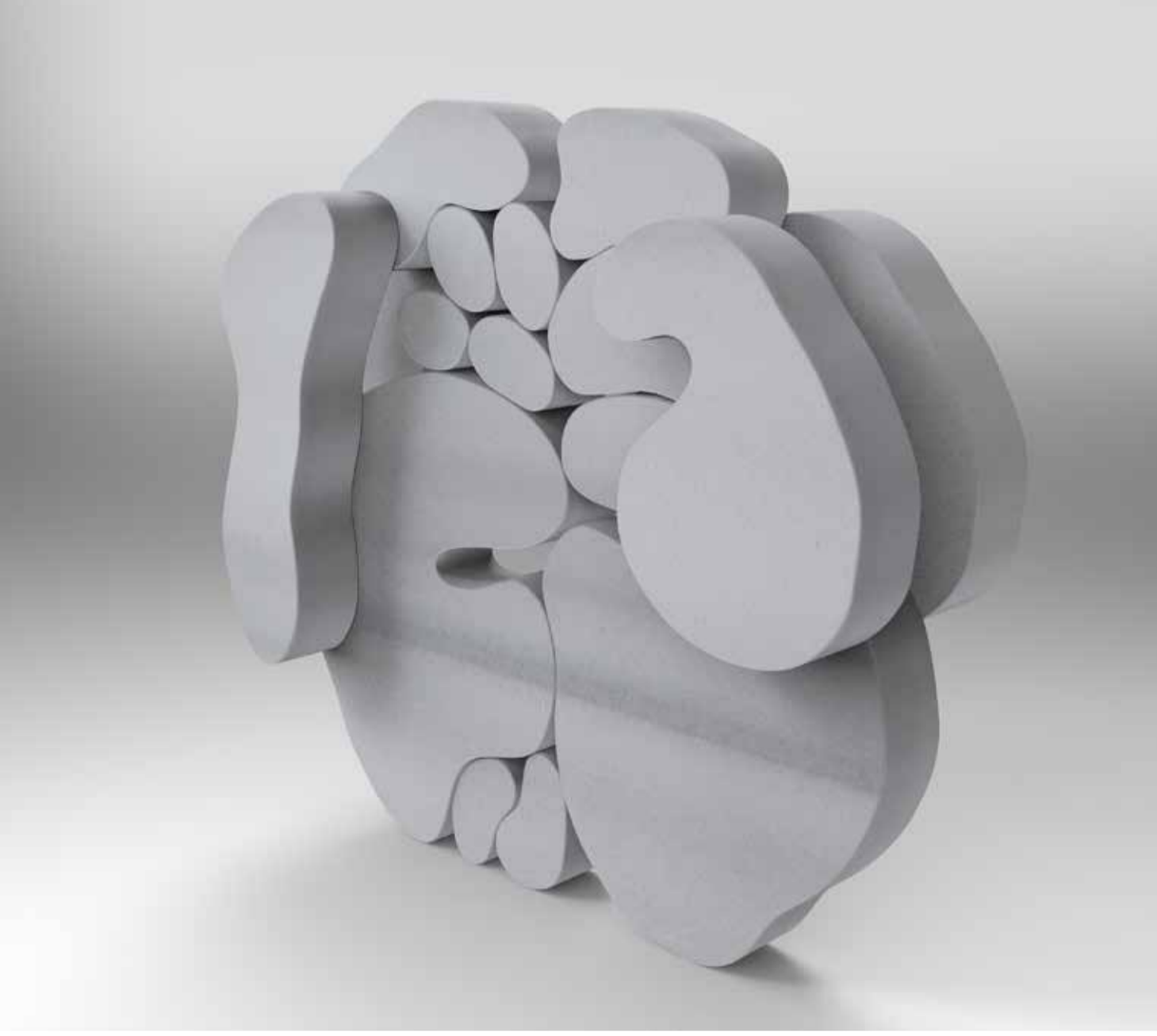
1990 yılında Kemal Önsöz'la beraber Türkiye'yi temsil ettiğimiz 44. Venedik Bienali deneyimimizden söz edebilir misiniz?

Biz, çok hazırlıklı değildik; ne ben hazırlıklıydım ne de benimle birlikte orada bulunanlar, devletin zaten haberi yoktu. Sandıkları açtık, biz monte ettik resimleri ve biz astık. Fevkalade amatörce fakat iyi resimlerin kötü bir yerde sergilendiği bir sergiydi. Maalesef o sırada Türkiye Pavyonu yoktu. Bizden önce 1960'lı yılların başında Bienale çağrılan Sabri

Berkel'in, akademide öğretim görevlisi olmasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Devleti tavsiyelerini ciddiye almamış. Daha sonra biz gittiğimizde de Türkiye Pavyonu yoktu ve biz orada İtalyan Pavyonu'nun içinde bir köşede katıldık Bienale. Her birimiz ayrı ayrı çok hazırlıksızdık ama bir başlangıçtı ve o başlangıç da bir şekilde diğerlerine vesile oldu, diyelim. Bence artık çok önemli değil bienaller fakat bu Türkiye'nin Eurovision'a katılması gibi tuhaf bir hâl alıyor. Sonra birinci oluyorsun ve bitiyor, katılıyorsun ve bitiyor. Bütün o gazı ve ateşi gidiyor. Ben Venedik Bienali'ne katılmış olmamı kendi adıma çok önemsemem fakat uluslararası bienallerin, uluslararası sanatçılar için bir değerlendirme skalası vardır ve o skala da önemlidir. Biz ona da girmiyoruz; ondan da âdeta bağımsız yaşadığımız için bu bizde pek kâle alınır şeyler değil. O yüzden evet benim özgeçmişimde yazıyor ama iyi bir sergiye tercih etmem, hatta iyi bir resme tercih etmem.

Mithat Şen ne okumayı sever, nasıl bir okurdur?

Çok çeşitli okuyorum, birbirini tamamlayan şeyler okuyorum. Rastlantısal değil bu, zaten bir süre sonra seçtiğiniz kitaplar birbirini tamamlayan kitaplar oluyor. Bir alanda okuyorum, atom fiziği de okurum, kuantum üzerine de okurum. Mesela son bir senedir ağırlıklı olarak Hristiyan din felsefesi ve teolojisi üzerine okuyorum ama onunla birlikte başka şeyler de okuyorum. 7-8 kitabı bir arada okuyorum zaten okurken, yani bir kitaba başlayayım da bitireyim değil. Felsefe genellikle okumam, yani elbette ana hatlarıyla bilirim hatta Antik Yunan felsefesini daha da iyi bilirim. Yine de daha çağdaş olanlara da bakıyorum çünkü güncel sanat onlardan çok etkileniyor. Neredeyse onların illüstrasyonlarını yapmış gibi bir hâl alıyor. Bu konuda felsefe yapanların metinleri üzerinden sanat yapmaya çalışanları da o metinleri yazarlar fevkalade eleştiriyorlar bu arada. Benim en çok hoşuma giden, bu konuda Woody Allen'ın *Annie Hall* filminde bir sahnedir. Orada bir sinema bileti sırasında Woody Allen etrafında bulunan felsefi züppeliklere ve gevezeliklere karşı bir mesele çıkarır. Sıradaki adam McLuhan'dan alıntı yapıyor ve Woody Allen, onun McLuhan'ı anlamadığını söyler. Adam da "Sen öyle söylüyorsun ama ben Columbia'da medya üzerine ders veriyorum" der.

"III. İstif" Serisinden heykel 4
4 From the Series "İstif III", 2018
Mermer | Marble
y/h 100 x u/l 100 x d/w 30 cm
Ed. 7+1 ap

"III. İstif" Serisinden Heykel 5
Sculpture from the Series "İstif III.F" 5, 2018
Mermer | Marble
y/h 55 x u/l 106 x d/w 10 cm
Ed. 7+1 ap

Eserlerinizin üretim süreçlerinden bahsedermisiniz? Bir eseri üretmeden önce onunla ilgili nasıl bir düşünsel süreçten geçiyorsunuz? Önceki eserleriniz yeni eserlerinizi ne şekilde destekliyor?

Tek tek böyle bir ilişkiye geçmiyorum fakat bir seri olarak düşünüp, o düşünsel yapıyı oluşturuyorum. Zaten onun kaynakları daha önceden gelmiştir fakat arada kullanacağım malzemeyle ilgili, malzemeyi dönüştürmekle ilgili meseleleri çözmek, mesela derinin nasıl resim malzemesine dönüştürüleceğini düşünmek gerekiyor. Mesela yağlı boya her yerde satılır ve herkesin elinin altındadır ama onu her kullanan sanatçı değildir elbette. Aynı amatörlerin kullandıkları şeyleri, bir profesyonel alıp sanat yapıtı çıkartabilir ortaya fakat malzeme resmine girdiğiniz zaman malzemenin sizin dilediğiniz hâlde şekillenebilmesi için bir süreç tabi tutulması lazım, hem düşünsel hem de teknolojik olarak. Onu dönüştürebildiğiniz anda ve sizin resim elemanlarını kendi içinde halletmeye başladığınız anda devamı gelir, o bir seridir ve ondan sonrası kolaydır. Ondan evvelsi gerçekten zor bir şey. Öyle bir süreç geçiyorum, yaptıktan ve "bu oldu" dedikten sonra da geriye dönüp bakmam. O benim çocuğum falan değildir, hiç öyle bir duygusal ilişim yoktur yaptığım işlerle. Satılması, başka birine verilmesi, başka bir yerde olması veya yanıp kül olması beni hiç endişelendirmez. Onun düşüncesi bendedir ve o düşünceyle devam eder başka bir seriye kadar. Başka bir seride de başka bir sorunsal çözülür. Mesela bir sorunsal var: "tekrar" diye bir şey üzerine düşünüyorum. İlk örnek ilkesi üzerinden, bu ilke bu coğrafyaya ait bir ilkedir yani özellikle doğuya dair bir meseledir. Bu ilkeden yola çıkarak herhâlde tarihteki en uzun süreli aynı birimleri, aynı formları kullanarak fakat farklı malzemelerle, farklı dizilişlerle ve farklı çözümlerle sanat yapan herhâlde bir tek ben varım. Belki bilmediğim vardır, yanlış bir şey söylemek istemem. O noktadaki en büyük sorun, düşünsel olan süreçtir. Daha sonraki en büyük sorun da seçtiğin malzemenin o düşünsel yapıya uygunluğuyla ilgidir ve malzemenin dönüştürülmesidir. Ondan sonrası kolay. Bazılarında hiç elimi bile sürmüyorum yani. Zaten zaman içerisinde boyama işi veya yontma işini bir süre sonra yapamaz hâle geliyorsunuz. Ben, bunu bir Matisse belgeselinde görmüştüm. Matisse, tekerlekli iskemledeydi ve yürüyemiyordu. Belli ki kaslarında bir sorun var; duvarda asılı olan büyük bir kâğıdın üstüne asistanlarına kolaj kestirip yapıştırıyordu. Öyle de resim yapılır. Bu coğrafyanın sanatseverlerinin anladığı anlamda bir kuyumculuk, sanat yapmanın olmazsa olmazı değil. Böyle bir zanaata ihtiyaç yok sanatta. Bu 1960'lı yıllardan itibaren Batı'da çok iyi anlaşılabilir vaziyette de Türkiye'de hâlâ sanatçının elinin değmesi, orada bir mucize göstermesi gibi garip arzuları oluyor buradaki koleksiyoncunun. Bundan süratle vazgeçmeleri lâzım, bu komik bir beklenti.

Evet, bu aslında sanatçının fikrinin göz ardı edildiği bir nokta oluyor.

Woody Allen, "Hayır, yanlış biliyorsun" diyerek gider ve tabelanın arkasından gerçekten McLuhan'ı çıkarır getirir adama ve McLuhan "Hayır, siz beni hiç anlamamışsınız ama hiç anlamadığınız bir konuda ders veriyor olmanız müthiş!" der. Ben, bunu hep öyle hatırlarım (gülüyor). Keşke böyle olsaydı hayat yani bu kadar kolay olsaydı. Ben kuşkuya düştüm çünkü ilk seyrettiğimde McLuhan'ın yazdığı kitabı biliyordum, herkes bilir ama portre olarak tanımiyordum. Daha sonradan fark ettim ki filmdeki adamın kendisi McLuhan. Yani birisi onu canlandırmıyor. Sanki Aristo'yu getirmişsin gibi. Keşke teyit etmek için cebinde böyle sanal bir şey olsa ve üç boyutlu şekilde onu buraya ışınlasa. O zaman buradaki zibidilikler ortaya çıkacak. Fevkalade zibidice geliyor birtakım işler.

Tabii ki, mesela 1860'larda Ruskin'in Gotik sanat için yazdığı bir yazıda bu anlamdaki bir mükemmeliyetçiliğin kölelik hâline getirilmiş bir el tarafından olacağını söylerdi. Bu çok fazla elin yaptığı bir işi tekrarlayarak oluşan bir şeydir, onun için "gotik sanatı eleştirmeyin 'kaba' diye çünkü o aslında özgür bir ruhun sonucudur" demiş. Daha 19.yüzyılda bunlar düşünülüşken, 2000'li yıllarda hâlâ buradaki izleyicinin bir kuyumculuk araması ve el üzerinden bir dirayet göstermesini beklemek trajikomik bir durumdur. Dünya sanat tarihinde bileğinin ve elinin aklıyla birlikteliği en mükemmel olan insan benim gördüğüm kadarıyla Michelangelo'dur. Michelangelo'nun söylediği bir sözü tekrarlamak istiyorum: "Sanat yapmak için en gerekli olan uzuv beyindir." der, eldir demez, ki Michelangelo'nun eline ve bileğine sahip bunu söyleyen.

MİTHAT ŞEN: A CANVAS ROOTED IN İSTANBUL

Interview Meltem Erkmén

We talked to Mithat Şen from his childhood to education, his thoughts on this geography, conceptual background of his works and his production techniques.

Mithat Şen, 2018

What kind of a child were you? Have you ever really been a child?

(Laughter) No, I have never been what is known as a child. I have no idea about what it is to play in the street or about the games that are played in the street. I attained my manners and my knowledge from the activities, as many of them as I could attend, of the people of the house that I lived and grew up in. It was something that I realized later in life that I knew some things, and other people did not. The activities of the old women who raised me were also my field of activities. Other than that, I read books and especially encyclopedias. I was a curious child but not about the street or games; I had a curiosity which its source I did not know about. I was interested in fabrics, buttons, variations of materials at that time. The women in the house who raised me used to sew up dresses or had them made; so I had a knowledge about the fabrics that were used for those dresses and about how different materials come together. Even though they were not concrete facts, I still had an idea.

After a childhood with grandmothers and aunts, was going to military school a harsh change? Could you talk about the reflections of military education on your life and on your artwork?

Military school was rational, definitely well designed and a school where the reason for teaching something was known. I do not know how they are now. I studied in Naval High School, then continued onto Naval Academy. When I asked why the math that I was taught in Naval High School for three years was so heavy, I was told as an explanation that I would take a course called "fluid mechanics" in the Naval Academy. I realized afterwards that without that math, it is impossible to study in such a field.

What are the effects of your education in State School of Applied Fine Arts on your life and on your art?

In the State School of Applied Fine Arts that I studied after the Naval Academy, the reasons for doing things the way they were done was not clear, which raised doubts and suspicions inside me at the time. This is why the greatest benefit of State School of Applied Fine Arts for me was taking the basic art education from Mümtaz İşingör and the course on general painting techniques from Mustafa Pilevneli. I graduated without having the background on aesthetics, painting, elements of paintings, the relationships between the elements of

paintings or the needs to become an artist. improved and made progress due to my own curiosity. This is the case for most of the students anyway, not everyone who graduates from the fine arts faculties become artists but there is one possibility, they can become artlovers.

How can art be taught, or is it something that can be learned/taught?

It of course can be learned with persistency, patience and effort. I do not know if it can be made after it is learned, the ones who cannot do it become art critics, you know (laughter). That is what they say, this is not my saying. It is a cruel saying but it is what it is. It can be learned of course but it is very hard, not everyone who graduates medical school become doctors either. It is a hard thing.

What have you taught yourself or learned what from whom?

I learned to see and to abstract on my own and learned somethings which I didn't realize when I was in school before or towards the end of school. I was curious about how I would ground my work because this job does not have a scientific tradition. It does have a tradition but it has a tradition in a western sense, but I am not a western person. Like how people are doing now in Turkey, they are not Western either, you cannot be western just by pretending. Contrary to what people in Turkey think, all civilizations have a religious construct backing and religion shapes the civilizations within themselves. Civilizations also shape the religions and some new ways are born. The fact that Great Britain was Catholic for awhile, then converted to Anglicanism or the fact that Germany is Lutheran and Protestant all have reasons. The fact that Iran is Shia whereas Turkey is Sunni have reasons as well, they both are related to the civilizations that they built. The relationship between religion and civilization is not distant, it is a very tight relationship. The term nationality which emerged in the 19th century and before every nation fought their own independence war, what is more superior than the nationalities of societies is their interdependence through religion. Us in Turkey, even though we are secular, we are under the influence of the religious structure that we live in, I'm saying this in a cultural sense. Deny this as much as you want. There is a base and a superstructure in the Marxist theory; the base refers to the economy and other things whereas the superstructure is about the cultural structure and art is above them all.

I am telling this to create the infrastructure of something else I'm going to talk about, not to give a sociology lesson. Even though your secularity does not directly affect it, the religious structure still subtly affects you. At least it is effective in the sense that it ensures your secularity, in a dialectic context, reverse context. If we go back, what led me to think about all this in grounding my work is I'm not European, which even if I were, it would pass through my knowledge. We say "from the mediterranean", "from the baltic"... This means that there are certain characteristics according to the geography, deny it or not, there are such differences. I am talking about their differences in art making rather than their consumption habits. So what is the difference about this geographic region and how can it be set onto a ground, how would that look in art? Or how can you make a difference in your art without directly reflecting this? Being from Istanbul and from this geographical region, let's say Anatolia, coming from a history with a 600-year-old empire and a city which has been the capital city for Rome, Byzantium and the Ottoman Empire, I needed a grounded canvas on how the art I am going to make should be. Why am I asking this, as I have previously mentioned I graduated from the Naval High School and the Naval Academy so I am a rational man. Let's act according to feelings; there was Fluxus in Germany, Tinguely was making mechanical sculptures on the other side, there was Pop Art in New York, I was not in the condition to say these. What are we going to make here in response to all this? The question, rationally was this.

Can you talk about the 44th Venice Biennale where you represented Turkey with Kemal Önsöy?

We were not very prepared; neither me nor the people who were there with me, the government did not know anyway. We opened the boxes, we assembled the artworks and we hung them. There unfortunately was not a Turkish Pavilion at the time. The government did not listen to the advices of Sabri Berkel who went to the Venice Biennale before us, in the 1960s, even though he was an academician. Afterwards when we went, there was not a Turkish Pavilion and we had to exhibit in a corner in the Italian Pavilion. Each of us were very unprepared but it was a starting point and that starting point led to others in the future, let's say. I do not find biennales that important anymore, this weirdly turned into something like Turkey joining the Eurovision song contest.

You win and it is over, you join and it is over. All that flash dies down. I personally do not find it very important that I joined the Venice Biennale but international biennales, have an evaluative scale for international artists and that scale is important. We do not even fall in with that, we almost live independently from this so it is not something that we consider very much. So yes it is written on my resumé but I would not choose it over a good exhibition, I would not choose it over a good artwork.

What does Mithat Şen like to read, what kind of a reader is he?

I read a variety of books and I read books that complete each other. This is not coincidental, after awhile all the books that you select happens to be complementary. I do not read on only one subject, I read nuclear physics and quantum as well. For example for the past year I have been reading about Christian religious philosophy and theology but I read other things as well. I read 7-8 books at the same time when I read, I never start and finish a book, it does not go that way. I do not usually read philosophy, I am of course knowledgeable on a general basis, especially on Ancient Greek philosophy. I still prefer to look at the more contemporary ones because contemporary art is very much affected by it. It almost starts to become their illustrations. The people who try to make art on the philosopher's texts are highly criticized by the writers of those philosophical texts. What I like the most about this is a scene from the movie *Annie Hall* by Woody Allen. In a ticket line, Woody Allen raises an issue on the philosophical snobbery and chattering that is going on around him. The man in the line is quoting McLuhan and Allen tells him that he does not understand McLuhan. The man tells him, "you are saying that but I teach media at Columbia." Woody Allen again tells him that he is mistaken and brings McLuhan from the back of a signboard and McLuhan says "No, you did not understand me but it is great that you teach on a subject you do not know about!". I always remember it through this. (laughs) I wish life was this easy. I was suspicious because I knew the book McLuhan wrote, everyone does but I did not know him as a portrait. I afterwards realized that the man in the movie is McLuhan himself. Meaning that nobody is acting as him. It is as if you brought Aristoteles. I wish there was a device in your pocket that would three dimensionally bring them here. Then all of these incongruous acts would appear. Some things are extremely incongruous.

'III. İstif' Serisinden Heykel 7
Sculpture from the Series "İsti III.f" 7, 2018
Mermer | Marble
y/h 50 x u/147 x d/w 10 cm
Ed. 7+1 ap

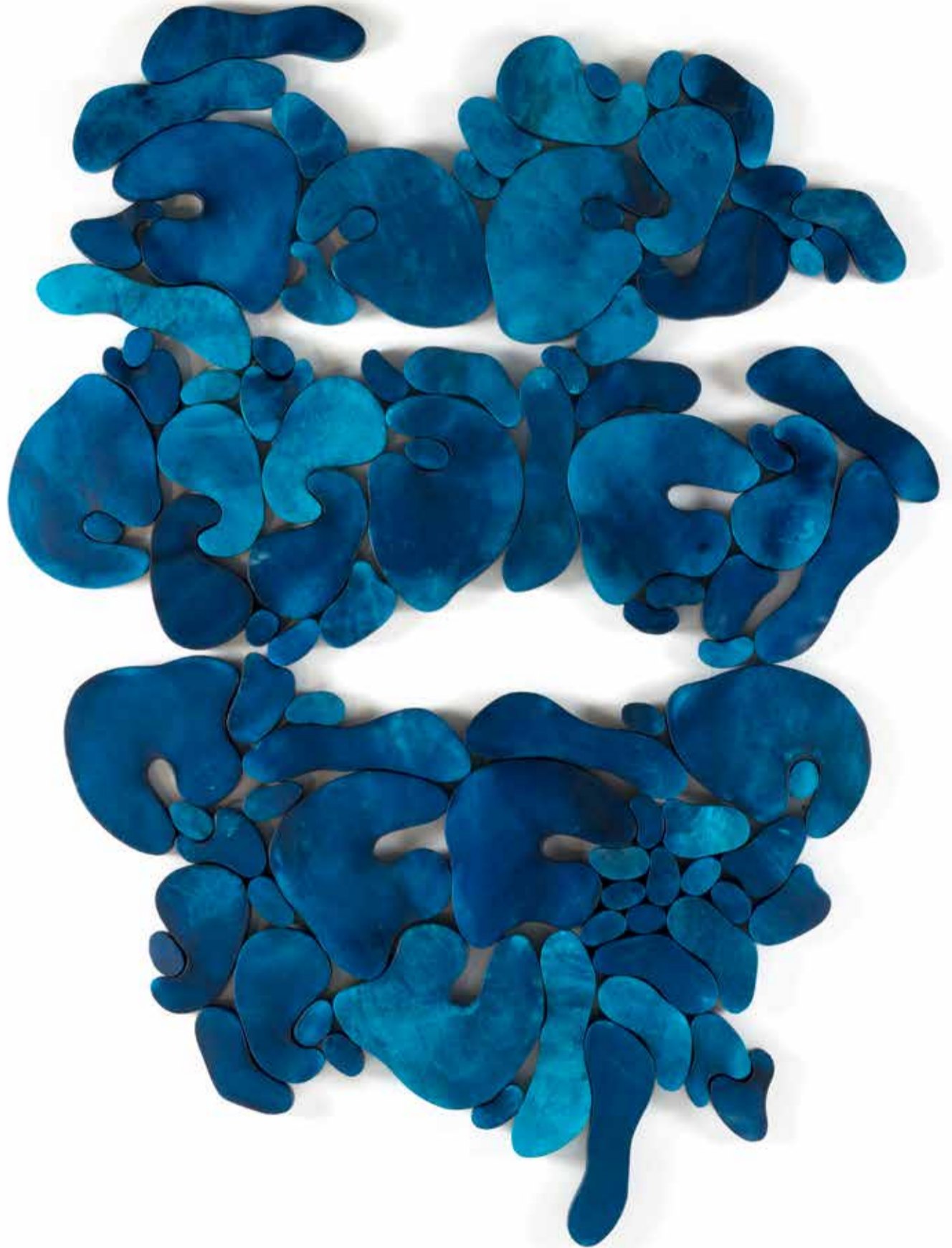
Can you talk about the creation processes of your artworks? What kind of a thought process do you have about an artwork before you create it? How do your previous works support the upcoming ones?

I do not separately have such a relationship with the works but I think of them as series and create that conceptive form accordingly. Its sources probably has already come to me but I have to think about the material I am going to use, solve the problems about transforming the material, for example think about how leather can be transformed as an art material. For example oil paint is sold everywhere and is accesible for everyone but not everyone who uses it is an artist of course. Using the same material an amateur uses, a professional can make art but when you go into material art, the material has to go through processes, both conceptually and technologically, to be able to take the form you want it to take. The moment you can transform it and understand the elements of the painting, the process continues, this is a series and the rest of it is easy. Before this is a really hard process. I go through that process, after I do it and say "this is it", I never go back and look at it again. It is not my child or anything, I do not have an emotional connection to my artworks. It being sold, given to someone else, being somewhere else or burning down does not concern me. Its thought is with me and continues with that thought until another series. Another problematic is solved with another series. For example there is a problematic: I am thinking about something called "repetition". According to the prototype principle, this principle belongs to this geographical region, especially the east. Evolving out of this, I am probably the only one who has made art using the same units, same forms but with different materials, different linings and different solutions for this long. Maybe there are people I do not know, I do not want to say something wrong.

The biggest problem at that point is the thought process. The next big problem is about the suitability of the material you choose to that thought process. The rest is easy. I do not even touch some of them. You become unable to do the painting and the carving jobs after awhile. I saw this in a Matisse documentary where Matisse was in a wheelchair and could not walk, apparently there was a problem with his muscles. He was making his assistant cut and paste pictures on a big paper on the wall, creating a collage. You can make art this way as well. The handiwork that the artlovers of this geography understand is not a must for art making. There is not a need for this kind of a craft in art. This has been understood very well in the West starting from the 1960s but the collectors here still have a wish that the artist's hand touches the work and creates a miracle there. They should rapidly give up this idea, this is a very funny expectation.

Yes, this is actually a point where the artist's ideas are disregarded.

Of course, for example in the 1860s in an article about Gothic art, Ruskin wrote that this kind of perfectionism would be from a hand that has been mancipated. This is something that would happen when a hand repeats what it is doing, which is why he said "do not criticize gothic art as 'unpleasant' because it is the product of a free soul". When all of this was thought in the 19th century, it is tragicomic for the viewer here to look for a handiwork and expect the artist to show a handy ability. The way I see it, in world art history the artist whose hands and wrists are most perfectly matched with his mind is Michelangelo. I want to repeat a saying by Michelangelo: "The most necessary bodypart for making art is the brain." he says, he does not say it is the hand, and he has the wrist and the hand of Michelangelo.

İsimsiz | Untitled, 2018
Şasiye gerilmiş kumaş ve keçi derisi
Fabric and goat skin mounted on frame
142 x 105,5 cm